

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
ФАКУЛЬТЕТ ПСИХОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ЗОВНІШНЬОГО НЕЗАЛЕЖНОГО ОЦІНЮВАННЯ

Електронні методичні рекомендації
до семінарських занять з курсу
для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки

**ОДЕСА
2023**

**УДК 37.091.27(072)
Т338**

Укладач:

Л. Б. Прокоф'єва, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної роботи Одеського національного університету імені І.І. Мечникова

Рецензенти:

Т. Є. Мосійчук, кандидат соціологічних наук, доцент кафедри соціальної роботи факультету психології та соціальної роботи ОНУ імені І. І. Мечникова

Н. В. Нагорна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної роботи факультету психології та соціальної роботи ОНУ імені І. І. Мечникова

*Рекомендовано вченою радою
факультету психології та соціальної роботи ОНУ імені І. І. Мечникова.
Протокол № 7 від 14 червня 2023 р.*

Т338 **Теорія і практика зовнішнього незалежного оцінювання**
[Електронний ресурс] : електрон. метод. рекомендації до семінарських занять з курсу для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 011 "Освітні, педагогічні науки" / уклад. Л. Б. Прокоф'єва. – Одеса, 2023. – 21 с. – 0,5 МБ.

Методичні рекомендації містять питання для обговорення на семінарських заняття, практичні завдання, завдання для самостійної роботи.

Методичні рекомендації розроблені для здобувачів спеціальності «Освітні, педагогічні науки» та допомагають при підготовці до семінарських занять, оформлені робіт при самостійному виконанні завдань.

УДК 37.091.27(072)

ЗМІСТ

ВСТУП	4
Змістовий модуль 1. Європейський досвід зовнішнього незалежного оцінювання	6
Змістовий модуль 2. Зовнішнє незалежне оцінювання в Україні: теорія і практика.	9
Перелік питань для періодичного та підсумкового контролю	15

ВСТУП

Головною метою курсу є: надання цілісного уявлення про місце та мету зовнішнього незалежного оцінювання в системі загальної середньої та вищої освіти в Україні та європейських країнах.

Завдання:

- ознайомити студентів з основними поняттями навчальної дисципліни
- сформуванню розуміння сутності, специфіки і цільових настанов зовнішнього незалежного оцінювання;
- розкрити закономірності становлення і розвитку теорії і практики зовнішнього незалежного оцінювання у світі і в Україні;
- сформуванню умінь науково-педагогічного аналізу доцільності змісту, методів і форм реалізації ЗНО в Україні;
- закласти основи прогнозування перспектив розвитку зовнішнього незалежного оцінювання в умовах українського суспільства у XXI ст.
- виявити взаємозв'язки при виборі методів дослідження з проблем моніторингу якості середньої освіти.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- Структуру, предмет, основні завдання та методи дисципліни “ Теорія і практика зовнішнього незалежного оцінювання ”
- Основні вимоги при розробці та застосуванні засобів оцінювання навчальних досягнень випускників середніх навчальних закладів.
- Структуру роботи ЗНО
- Особливості педагогічної підготовки випускників до складання тестових випробувань

Після закінчення курсу студенти повинні вміти:

- самостійно складати план організації дослідження з проблем освітніх вимірювань, моніторингу якості освіти та визначати його етапи,
- проєктувати очікувані прикінцеві результати;

- здійснювати адекватний вибір методів дослідження з проблем освітніх вимірювань, моніторингу якості освіти, відповідного апаратурного й діагностико-методичного забезпечення,
- модифікувати існуючі моніторингові засоби та розробляючи нові, дотримуватися технічних, юридичних та етичних вимог при розробці та застосуванні засобів освітніх вимірювань та оцінювання.

Змістовий модуль 1. Європейський досвід зовнішнього незалежного оцінювання

Семінарське заняття №1.

Тема: Демократичні норми системи зовнішнього незалежного оцінювання.

Питання для обговорення:

1. Особливості незалежного тестування випускників в європейських країнах.
2. Система зовнішнього оцінювання випускників середніх шкіл країн Європейського союзу.
3. Американський досвід незалежного оцінювання випускників

Практичне завдання:

Підготуйте доповідь \ презентацію на тему: світовий досвід використання стандартизованого тестування абітурієнтів

Завдання для самостійної роботи:

Ознайомитися із особливостями американського та європейського досвіду незалежного оцінювання випускників шкіл. Виокремити та порівняти їхні особливості у вигляді таблиці.

Література:

1. Закон України № 3491-Д від 5 .09.2017р «Про освіту»
<https://zakon.rada.gov.ua/>
2. Закон України № 1556-VII від 1 .07.2014р «Про вищу освіту»
<https://zakon.rada.gov.ua/>
3. Зовнішнє незалежне оцінювання в освіті України. Курс лекцій: навч. посіб. / Г.С. Кашина, В.П. Сергієнко. Луцьк, 2010. 115 с.
4. Курбатов Сергій. Феномен університету в контексті часових та просторових викликів : монографія. Суми : Університетська книга, 2014. 262 с.
5. Національна рамка кваліфікацій [Електронний ресурс]. Режим доступу :
<http://zakon5.rada.gov.ua/>

6. <https://testportal.gov.ua/procedura/>
7. <https://zno.osvita.ua>
8. <https://osvita.ua/test/>

Семінарське заняття №2

Тема: Історичні, методологічні та організаційні аспекти зовнішнього оцінювання в Україні.

Питання для обговорення:

1. Історичні аспекти тестології та зовнішнього незалежного оцінювання
2. Досягнення у сфері тестування (кінець XIX – поч. XX ст.). Критеріально-орієнтовані тести.
3. Нормативно-орієнтовані тести. Зовнішнє незалежне оцінювання в Україні і Болонський процес.

Практичне завдання:

Підготуйте презентацію на тему: історія проведення зовнішнього незалежного оцінювання в Україні

Завдання для самостійної роботи:

Скласти словник основних термінів та понять системи оцінювання в Україні.

Література:

1. Закон України № 3491-Д від 5 .09.2017р «Про освіту»
<https://zakon.rada.gov.ua/>
2. Закон України № 1556-VII від 1 .07.2014р «Про вищу освіту»
<https://zakon.rada.gov.ua/>
3. Зовнішнє незалежне оцінювання в освіті України. Курс лекцій: навч. посіб. / Г.С. Кашина, В.П. Сергієнко. Луцьк, 2010. 115 с.
4. Курбатов Сергій. Феномен університету в контексті часових та просторових викликів : монографія. Суми : Університетська книга, 2014. 262 с.

5. Національна рамка кваліфікацій [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/>
6. <https://testportal.gov.ua/procedura/>
7. <https://zno.osvita.ua>
8. <https://osvita.ua/test/>

Семінарське заняття №3.

Тема: Основні вимоги при розробці та застосуванні засобів оцінювання навчальних досягнень випускників середніх навчальних закладів.

Питання для обговорення:

1. Вибір методів дослідження з проблем моніторингу якості середньої освіти.
2. Характеристика основних етапів моніторингу якості середньої освіти.
3. Технічні, юридичні, етичні аспекти застосування засобів освітніх вимірювань

Практичне завдання:

Підготуйте презентацію на тему: організація зовнішнього незалежного оцінювання

Завдання для самостійної роботи:

Схематично представити етапи створення системи зовнішнього незалежного тестування в Україні.

Література:

1. Закон України № 3491-Д від 5 .09.2017р «Про освіту»
<https://zakon.rada.gov.ua/>
2. Закон України № 1556-VII від 1 .07.2014р «Про вищу освіту»
<https://zakon.rada.gov.ua/>
3. Зовнішнє незалежне оцінювання в освіті України. Курс лекцій: навч. посіб. / Г.С. Кашина, В.П. Сергієнко. Луцьк, 2010. 115 с.
4. Курбатов Сергій. Феномен університету в контексті часових та просторових викликів : монографія. Суми : Університетська книга, 2014. 262 с.

5. Національна рамка кваліфікацій [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/>
6. <https://testportal.gov.ua/procedura/>
7. <https://zno.osvita.ua>
8. <https://osvita.ua/test/>

Змістовий модуль 2. Зовнішнє незалежне оцінювання в Україні: теорія і практика.

Семінарське заняття № 4

Тема: Характеристика законодавчої бази організації проведення ЗНО в Україні.

Питання для обговорення:

1. Нормативно-правова база, що забезпечує проведення ЗНО в Україні
Закон України № 3491-Д від 5 .09.2017р «Про освіту»
2. Закон України № 1556-VII від 1 .07.2014 р. «Про вищу освіту» - ст. 44,45
3. Постанови Кабінету Міністрів України від 15.04.2015 №222 «Про затвердження Порядку залучення педагогічних, наукових, науково-педагогічних працівників та інших фахівців до проведення ЗНО»
4. Наказ Міністерства освіти і науки України №940 від 16.09.2015р. «Про проведення ДПА учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти
5. Умови прийому до вищих навчальних закладів України (2017-2020 р.)

Практичне завдання

Підготуйте презентацію на тему: Правове поле проведення ЗНО в освіті України

Завдання для самостійної роботи:

Підготувати повідомлення щодо прийняття нормативно-правових документів. Опрацювати матеріал з Інформаційно-роз'яснювальної роботи серед широкого кола громадськості.

Література:

1. Закон України № 3491-Д від 5 .09.2017р «Про освіту»
<https://zakon.rada.gov.ua/>
2. Закон України № 1556-VII від 1 .07.2014р «Про вищу освіту»
<https://zakon.rada.gov.ua/>
3. Зовнішнє незалежне оцінювання в освіті України. Курс лекцій: навч. посіб. / Г.С. Кашина, В.П. Сергієнко. Луцьк, 2010. 115 с.
4. Курбатов Сергій. Феномен університету в контексті часових та просторових викликів : монографія. Суми : Університетська книга, 2014. 262 с.
5. Національна рамка кваліфікацій [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/>
6. <https://testportal.gov.ua/procedura/>
7. <https://zno.osvita.ua>
8. <https://osvita.ua/test/>

Семінарське заняття №5.

Тема: Загальна характеристика сертифікаційних робіт з обов’язкових предметів (українська мова та література, математика, історія України).

Питання для обговорення:

1. Структура роботи ЗНО (українська мова та література, математика, історія України).
2. Схема оцінювання завдань роботи ЗНО (українська мова та література, математика, історія України).
3. Психометричні характеристики тестових завдань (складність, дискримінація, кореляція тощо)

Практичне завдання:

Підготувати презентацію:

Організаційно - технологічне забезпечення ЗНО

Умови проведення додаткової сесії ЗНО

Завдання для самостійної роботи:

Ознайомитися з умовами вступу випускників шкіл до ЗНО 2019-2021 років; визначити права та обов'язки учасників тестування. представити у вигляді таблиці

Література

1. Закон України № 3491-Д від 5 .09.2017р «Про освіту»
<https://zakon.rada.gov.ua/>
2. Закон України № 1556-VII від 1 .07.2014р «Про вищу освіту»
<https://zakon.rada.gov.ua/>
3. Зовнішнє незалежне оцінювання в освіті України. Курс лекцій: навч. посіб. / Г.С. Кашина, В.П. Сергієнко. Луцьк, 2010. 115 с.
4. Курбатов Сергій. Феномен університету в контексті часових та просторових викликів : монографія. Суми : Університетська книга, 2014. 262 с.
5. Національна рамка кваліфікацій [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/>
6. <https://testportal.gov.ua/procedura/>
7. <https://zno.osvita.ua>
8. <https://osvita.ua/test/>

Семінарське заняття № 6

Тема: Методичні рекомендації щодо підготовки учнів - випускників загальноосвітніх закладів та студентів - бакалаврів до зовнішнього незалежного оцінювання.

Питання для обговорення:

1. Апробація тестів складання ЗНО в режимі он-лайн.
2. Пробне зовнішнє тестування абітурієнтів.
3. Специфіка робота вчителя випускних класів до підготовки учнів до складання тестів ЗНО.

Практичне завдання:

Підготувати презентацію на тему:

Доставка тестових матеріалів

Проведення зовнішнього оцінювання в пунктах тестування

Громадське спостереження

Організаційно - технологічне забезпечення ЗНО

Додаткова сесія

Завдання для самостійної роботи:

Визначити умови подання скарг та апеляцій щодо вступної кампанії до закладів вищої освіти.

Література:

1. Закон України № 3491-Д від 5 .09.2017р «Про освіту»
<https://zakon.rada.gov.ua/>
2. Закон України № 1556-VII від 1 .07.2014р «Про вищу освіту»
<https://zakon.rada.gov.ua/>
3. Зовнішнє незалежне оцінювання в освіті України. Курс лекцій: навч. посіб. / Г.С. Кашина, В.П. Сергієнко. Луцьк, 2010. 115 с.
4. Курбатов Сергій. Феномен університету в контексті часових та просторових викликів : монографія. Суми : Університетська книга, 2014. 262 с.
5. Національна рамка кваліфікацій [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/>
6. <https://testportal.gov.ua/procedura/>
7. <https://zno.osvita.ua>
8. <https://osvita.ua/test/>

Семінарське заняття № 7

Тема: Формування психологічної готовності випускників до ЗНО.

Питання для обговорення:

1. Особливості педагогічної підготовки випускників до складання тестових випробувань.
2. Психологічна підготовка випускника середньої школи до складання ЗНО та ДПА.
3. Особливості реєстрації абітурієнтів з використання інтернет ресурсу

Вступ.освіта. ua

Практичне завдання :

Підготуйте презентацію на тему: Перспективи зовнішнього незалежного оцінювання на рівні базової середньої освіти в Україні у векторах європейського досвіду.

Завдання для самостійної роботи:

Вивчити досвід проведення ЗНО у 2018-2022 роках.

Література:

1. Закон України № 3491-Д від 5 .09.2017р «Про освіту»
<https://zakon.rada.gov.ua/>
2. Закон України № 1556-VII від 1 .07.2014р «Про вищу освіту»
<https://zakon.rada.gov.ua/>
3. Зовнішнє незалежне оцінювання в освіті України. Курс лекцій: навч. посіб. / Г.С. Кашина, В.П. Сергієнко. Луцьк, 2010. 115 с.
4. Курбатов Сергій. Феномен університету в контексті часових та просторових викликів : монографія. Суми : Університетська книга, 2014. 262 с.
5. Національна рамка кваліфікацій [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/>
6. <https://testportal.gov.ua/procedura/>

7. <https://zno.osvita.ua>
8. <https://osvita.ua/test/>

Питання для періодичного та підсумкового контролю

1. Особливості незалежного тестування випускників в європейських країнах.
2. Система зовнішнього оцінювання випускників середніх шкіл країн Європейського союзу.
3. Американський досвід незалежного оцінювання випускників
4. Історичні аспекти тестології та зовнішнього незалежного оцінювання.
5. Досягнення у сфері тестування (кінець XIX – поч. XX ст.).
6. Критеріально-орієнтовані тести. Нормативно-орієнтовані тести.
7. Зовнішнє незалежне оцінювання в Україні і Болонський процес.
8. Основні вимоги при розробці та застосуванні засобів оцінювання навчальних досягнень випускників середніх навчальних закладів.
9. Вибір методів дослідження з проблем моніторингу якості середньої освіти.
10. Характеристика основних етапів моніторингу якості середньої освіти.
11. Технічні, юридичні, етичні аспекти застосування засобів освітніх вимірювань
12. Характеристика законодавчої бази організації проведення ЗНО в Україні
13. Нормативно- правова база, що забезпечує проведення ЗНО в Україні. Закон України № 3491-Д від 5 .09.2017р «Про освіту» . Закон України № 1556-VII від 1 .07.2014 р. «Про вищу освіту» - ст.. 44,45
14. Постанови Кабінету Міністрів України від 15.04.2015 №222 «Про затвердження Порядку залучення педагогічних, наукових, науково-педагогічних працівників та інших фахівців до проведення ЗНО»
15. Наказ Міністерства освіти і науки України №940 від 16.09.2015р. «Про проведення ДПА учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти у 2015\2016н.р.
16. Умови прийому до вищих навчальних закладів України (2017-2020 н.р.)

17. Структура роботи ЗНО (українська мова та література, математика, історія України).
18. Схема оцінювання завдань роботи ЗНО (українська мова та література, математика, історія України).
19. Психометричні характеристики тестових завдань (складність, дискримінація, кореляція тощо)
20. Методичні рекомендації щодо підготовки учнів - випускників загальноосвітніх закладів до зовнішнього незалежного оцінювання
21. Пробне зовнішнє тестування абітурієнтів.
22. Специфіка робота вчителя випускних класів до підготовки учнів до складання тестів ЗНО.
23. Специфіка робота класного керівника до підготовки учнів до складання тестів ЗНО
24. Формування педагогічної та психологічної готовності випускників до ЗНО
25. Особливості педагогічної підготовки випускників до складання тестових випробувань.
26. Психологічна підготовка випускника середньої школи до складання ЗНО та ДПА
27. Особливості реєстрації абітурієнтів з використання інтернет ресурсу Вступ.освіта. ua
28. Методичні рекомендації щодо підготовки студентів - бакалаврів до зовнішнього незалежного оцінювання
29. Підготовка бакалаврів до складання ЗНО до магістратури
30. Особливості проведення ДПА серед випускників ЗОШ
31. Міжнародні дослідження оцінювання якості освіти PISA
32. Наказ Міністерства освіти і науки України № 1286 від 11.10.2019 року «Про затвердження Дорожньої карти з реалізації міжнародного дослідження якості освіти PISA в Україні.

- 33. Діяльність українського центру оцінювання якості освіти (УЦОЯО)
- 34. Діяльність регіональних центрів оцінювання якості освіти
- 35. Порядок проведення ЗНО та моніторингу якості освіти
- 36. Процедура подання апеляційної заяви щодо порушення процедури проведення ЗНО
- 37. Діяльність регламентної комісії при регіональному центрі оцінювання якості освіти
- 38. Основні функції та особливості діяльності апеляційної комісії при Українському центрі оцінювання якості освіти
- 39. Закон України «Про загальну середню освіту» від 16.01.2020 №463-IX
- 40. Спеціальні умови для проходження зовнішнього незалежного оцінювання для осіб з інвалідністю.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

Законодавчі і нормативні документи

1. Конституція України

http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/Z960254K.html

2. Закон України «Про освіту»

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

3. Закон України «Про вищу освіту»

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

4. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність»

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19>

5. Концепція розвитку педагогічної освіти: Затверджено Наказом Міністерства освіти і науки України від 16 липня 2018 р. № 776.

<https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-koncepciyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>

6. Наказ МОН України від 06.11.2015 № 1151 «Про особливості запровадження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року № 266» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1460-15>

7. Курбатов Сергій. Феномен університету в контексті часових та просторових викликів : монографія. Суми : Університетська книга, 2014. 262 с.

8. Національна рамка кваліфікацій [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://mon.gov.ua/ua/tag/natsionalna-ramka-kvalifikatsiy>

9. Постанови Кабінету Міністрів України від 15.04.2015 №222 «Про затвердження Порядку залучення педагогічних, наукових, науково-педагогічних працівників та інших фахівців до проведення ЗНО»

10. Наказ Міністерства освіти і науки України №940 від 16.09.2015р. «Про проведення ДПА учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти у 2015\2016н.р.
11. Лист Міністерства освіти і науки України «Про забезпечення навчальних закладів практичними психологами і соціальними педагогами та організацію в 2016-2017 н.р. належного психологічного супроводу учасників навчально-виховного процесу»
12. Лист МОН України від 08.06.2016 №1/9-290 “Про потребу в документах про загальну середню та професійно-технічну освіту для випускників 2017 року”
13. Офіційні матеріали, які стосуються програм ЗНО -2016, загальної характеристики тестів з усіх предметів розміщені на сайтах УЦОЯО <https://testportal.gov.ua>
14. Одеський РЦОЯО www.test-center.od.ua
15. Тести ЗНО 2008-2020р www.test.svitosvit.ua, www.osvita.org.ua
16. Щодо нагальних питань впровадження Закону України «Про освіту»
Лист МОН № 1/9-554 від 13.10.17 року
17. Про затвердження Умов прийому на навчання для здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста в 2018 році. Наказ МОН № 1377 від 13.10.2017 року
18. Про затвердження Положення про державну підсумкову атестацію студентів, які здобувають освітньо-кваліфікаційний рівень молодшого спеціаліста з одночасним завершенням здобуття повної загальної середньої освіти Наказ МОН № 1224 від 22.08.2017 року
19. Щодо акредитації освітніх програм Лист МОН № 1/9-539 від 06.10.17 року
20. Про утворення робочої групи з розроблення Умов прийому на навчання до вищих навчальних закладів України в 2018 році Наказ МОН № 1332 від 02.10.2017 року

21.Про підготовку до проведення в 2018 році зовнішнього незалежного оцінювання результатів навчання, здобутих на основі повної загальної середньої освітиНаказ МОН № 1283 від 19.09.2017 року

Навчальне видання

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ЗОВНІШНЬОГО НЕЗАЛЕЖНОГО ОЦІНЮВАННЯ

Електронні методичні рекомендації
до семінарських занять з курсу
для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки

Електронне практичне видання

Укладач:

Прокоф'єва Любов Борисівна

Шрифт Times New Roman.

Системні вимоги:

операційна система сумісна з програмним забезпеченням
для читання файлів формату PDF.

Обсяг даних 0,5 МБ.

Оригінал макет виготовлено в авторській редакції

Кафедра соціальної роботи

Факультет психології та соціальної роботи

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

вул. Дворянська, 2, м. Одеса, 65082

social-work@onu.edu.ua